

Mikko Kuronen

BRYTER FINLANDSSVENSKARNA NÄR DE TALAR FINSKA?

Do Finland-Swedish speakers have an accent in their pronunciation of Finnish?

The purpose of this study was to investigate if fluently bilingual Finland-Swedish speakers have an accent in their Finnish, and whether this possible accent can be heard by native Finnish listeners. Furthermore, the aim was to investigate what acoustical features characterize a possible accent in the Finnish spoken by Finland-Swedish speakers. To answer these questions two studies were carried out: a listening test with 55 native Finnish listeners who were asked to categorize 20 speakers as native or non-native speakers of Finnish, and if the speakers were regarded as non-native, how strong the speaker's accent was: weak, moderate, or strong. The 20 speakers included native Finnish informants (4), Finland-Swedish speakers with Swedish as their L1 (15), and one speaker with Greek as his L1. The results of the listening test show that the Finland-Swedish speaker group is heterogeneous: roughly one-third of the speakers were categorized as native speakers of Finnish, another third of the speakers caused problems for the listeners as the speakers were almost equally often classified as 1) *native speaker of Finnish* or 2) *a speaker with a weak accent*. The last third of the speakers was by an overwhelming majority of listeners categorized as non-native Finns. The acoustical analysis shows that the most significant non-Finnish features were shortening of phonologically long syllables in unstressed position, and relatively short rhythmic phrases.

Key words: Bilingualism, Pronunciation, Accent, Finland-Swedish, Finnish.

1. Bakgrund och syftet med undersökningen

I Finland finns ca 295 000 människor vars första språk är svenska, dvs. personer som enligt folkbokföringens statistik angivit att svenska är deras modersmål. Andelen tvåspråkiga personer är klart högre än 295 000, men i Finland kan man inte klassificera sig som tvåspråkig i den officiella statistiken. Finlandssvenskarna är med undantag av några språköar som Tammerfors, Uleåborg, Björneborg och Kotka (Henricson 2013:14; Lönnroth 2009 och Laurent 2013) bosatta i fyra områden: Nyland (135 000), Österbotten (100 000), Åboland (30 000) och Åland (25 000). Språkförhållandena i dessa områden är olika, vilket också återspeglas i talarnas kunskaper i finska. Majoriteten av finlandssvenskarna behärskar det finska språket bra eller mycket bra, men färdigheterna varierar. I Nyland och speciellt i Helsingfors med sina 60 000 finlandssvenskar torde de flesta vara mer eller

mindre flytande tvåspråkiga i synnerhet i de yngre generationerna. Också i Åbo och på vissa håll i Österbotten talar flertalet finlandssvenskar finska mer eller mindre flytande, men t.ex. i den åboländska skärgården och på Åland är kunskaperna i finska sannolikt sämre. Faktaunderlaget om hur bra finlandssvenskarna kan finska är bristfälligt; det finns endast få mindre studier om detta (se t.ex. Tandefelt 2001). Denna undersökning belyser frågan om hur bra finlandssvenskar behärskar finskt *uttal*. Undersökningen avser besvara följande frågor:

- i) Kan man som infödd finskspråkig höra att en finlandssvensk talare som talar finska bryter?
- ii) Hur säker är klassificeringen av finlandssvenskars finska som tal av en icke-infödd talare?
- iii) Hur vanligt är det att finska lyssnare bedömer finlandssvenska talare som icke-infödda?
- iv) På vilka uttalsdrag grundar sig denna klassificering akustiskt och perceptuellt?

Tandefelt (1990) undersöker finlandssvenska talares färdigheter i finskt uttal (se även Tandefelt 2001). Studien består av ett lyssnartest där tvåspråkiga talares produktion på svenska bedömdes av svenskspråkiga lyssnare och samma personers produktion på finska av finskspråkiga lyssnare. Samtliga talare och lyssnare kom från Helsingfors och talarna hade vissa drag av dialekten på orten i båda språken. Lyssnaruppgiften var att ta ställning till om talaren ifråga talade sitt modersmål eller inte. Huvudresultatet var att kategoriseringen vållade problem i båda grupperna och att säkerheten i bedömningen var beroende av talarens sociala bakgrund. De svenskspråkiga lyssnarna identifierade i högre grad högutbildade talare (med vissa formella uttalsdrag) som infödda svenskspråkiga, medan de finskspråkiga lyssnarna i högre grad klassificerade lågutbildade talare (med vissa informella uttalsdrag) som infödda finskspråkiga (Tandefelt 2001:15). Talarens register påverkade således lyssnarnas bedömning. I denna studie är både talar- och lyssnaruppsättningen samt många av forskningsfrågorna annorlunda än hos Tandefelt. Den regionala spridningen av talarna täcker hela Svenskfinland och de finskspråkiga lyssnarnas regionala spridning är likaså stor. Dessutom ombes lyssnarna inte bara kategorisera talarens första språk utan även graden av eventuell brytning. Talmaterialet analyseras därtill akustiskt för att utreda vilka drag som kan antas ligga bakom lyssnarsvaren.

Brytning kan ta sig uttryck på många olika sätt: på den grammatisk-lexikaliska nivån i ordföljd, i böjning, i ordval eller i icke idiomatiska uttryck samt på den fonetiska nivån i uttal av segment eller främmande drag i talets

prosodi, dvs. i betoningar, stavelselängder, intonation, taltempo och reduktioner. Talarens första språk påverkar hur talaren bryter på ett inlärt språk, vilket gör att man inte sällan kan känna igen talarens L1 (jfr Cunningham-Andersson & Engstrand 1988). Första språket hos talare med ryska, franska eller amerikansk-engelska som modersmål är ofta lättidentifierbart när dessa talar svenska eller finska. Ryssar har t.ex. svårt att bli av med sina palataliserade ljud, fransmän har ofta främmande prosodiska mönster i både svenska och finska (finalbetoningar, stigande intonation etc.), medan många amerikanska talare har stora problem med att bli av med det retroflexa /r/-ljudet som verkar vara det sista eller åtminstone ett av de sista brytningsdragen i många amerikaners i övrigt idiomatiska svenska.

Fokus i denna studie ligger på uttalsnivån. Jag analyserar färdigheterna i uttal, medan andra språkliga aspekter faller utanför ramen för undersökningen. Eftersom jag är intresserad av just uttal, har jag som finlandssvenska informanter valt sådana personer som behärskar grammatiken lika bra eller nästan lika bra som infödda finskspråkiga talare (se kapitel 3).

Brytning kan som term väcka negativa associationer p.g.a. att den till sin karaktär är kategoriserande och delar in talare i vad sociologerna kallar för in- och utgrupper (jfr Henning-Lindblom 2012:26). Det bör därför betonas att *min avsikt i denna undersökning på intet vis är att klassificera talare utifrån värdeladdade dimensioner som bra-dåligt, önskvärt-icke önskvärt etc.* Även om termen brytning har sina nackdelar, finns det enligt min mening inget bättre begrepp för företeelsen i svenskan. De engelskinfluerade, delvis synonyma *L2-uttal* och *accent* är mer diffusa än *brytning*. Även begreppen *infödd* och *inföddlighet* kan kritiseras främst på sociolingvistiska grunder (för en diskussion om detta se kapitel 5). Men ur ett väldefinierat fonetiskt perspektiv i den språkliga kontext som denna studie har är begreppen meningsfulla.

2. Metoder

För att besvara forskningsfrågorna har två metoder använts: ett auditivt test (kapitel 3) och en akustisk analys (kapitel 4). Framställningen nedan bygger på resultaten av testet och analysen. Programmet *Praat* (Boersma & Weenink 2012) har använts vid den akustiska analysen. Alla analysbilder är också gjorda med *Praat*. För att kunna jämföra olika talare med varandra används ett brytningsindex, ett relativt värde som gör jämförelser mellan talarna möjliga. Indexet presenteras närmare i avsnitt 3.2.

3. *Det auditiva testet*

För att besvara de tre första forskningsfrågorna sammanställde jag en informantuppsättning på 20 talare. Av dessa talare har 15 (finlands)svenska som första språk, fyra är infödda finnar och en person har ett annat första språk, grekiska. Talarna är 25–70 år gamla, de flesta av dem (15 av 20) kring 50 år.

Varje talares ljudexempel består av ca 40 sekunder långt spontant tal: i en ledig, informell radiointervju talar de om ett bekant ämne eller kommenterar en fråga inom sitt eget expertområde. Intervjuaren håller sig tyst eller flikar in någon enstaka kort replik. Intervjuerna har hämtats från finska YLE:s radioarkiv *Yle Areena* (<http://areena.yle.fi/tv>).

Vid valet av de finlandssvenska talarna var det viktigaste kriteriet att personen talar en grammatiskt klanderfri, praktiskt taget felfri finska. Avsikten var att eliminera sådana brytningsfaktorer som inte har med uttalet att göra. Samtliga 15 finlandssvenskar kan betraktas som flytande tvåspråkiga i svenska och finska. Alla har svenska som sitt första språk, vilket jag vet eftersom det framkommit i andra sammanhang i massmedier. Bland informanterna finns två författare som skriver på svenska, tre svenskspråkiga politiker och fyra professorer vid svenskspråkiga universitet som ofta uttalar sig på både svenska och finska i massmedier. De flesta informanterna skulle sannolikt kategorisera sig som flytande tvåspråkiga, men om de tvingades ange ett enda första språk, skulle de alla med största sannolikhet välja svenska. De finlandssvenska talarna är 30–70 år. De flesta tillhör medelklassen eller övre medelklass. Ur analysperspektiv ansåg jag att 15 personer är en tillräckligt stor grupp för att resultaten ska kunna säga något generellt om den finlandssvenska talargruppen, inte bara om idiolektiska uttalsdrag. Olika fonetiska brytningsdrag är sannolikt väl företrädade i en grupp på 15 talare med varierad regional-, ålders- och yrkesbakgrund (se kapitel 5).

De finlandssvenska talarna kommer från fem områden: sex stycken från huvudstadsområdet, två från östra Nyland, två från västra Nyland, tre från Åboland och två från Österbotten. Jag antog att talarens regionala bakgrund kunde vara av betydelse både för lyssnartestet och för den fonetiska analysen. Talarnas regionala spridning kan dock vara en svaghet p.g.a. att talarens svenska dialekt kan påverka hans/hennes uttal av finska. Lyssnarna har enbart bedömt huruvida talaren har finska som sitt första språk: den enda frågan i testet gällde talarens inföddlighet i finskt uttal. För att kunna förklara vad en eventuell brytning beror på krävs en annan studie med flera olika talaruppsättningar och en noggrann kartläggning av talarnas bakgrund.

Även om de finlandssvenska informanterna talar flytande finska, förekommer det skillnader i deras uttal. Ett kriterium vid informantvalet var att

få med olika talartyper så att i) 4–5 av informanterna inte bryter alls eller mycket svagt (min egen bedömning), ii) 4–5 talare bryter lite mer, antagligen hörbart, och iii) resten, också en grupp om 4–5 personer, klassificeras med rätt stor sannolikhet som icke-infödda. Syftet med att försöka ha med olika brytningstyper var att med hjälp av den fonetiska analysen kunna se vilka drag som präglar *svag*, *måttlig* respektive *stark brytning* samt att kunna belägga vilka drag som är mest motståndskraftiga, dvs. svårast att bli av med i L2-finska hos finlandssvenska talare.

Alla 20 talare i testet valdes så att sakinnehållet i talprovet inte påverkar identifieringen: temat var neutralt, inga kritiska person- eller ortnamn nämndes och avslöjande kulturella ledtrådar saknades. Jag undvek i möjligaste mån också välkända röster.

De fyra infödda finskspråkiga talarna i referensgruppen placerades i lyssnartestet på platserna 3, 10, 12 och 16 och talaren med grekiska som L1 på plats nr 8. Hypotesen var dels att finnarna till närmast 100 procent klassificeras som infödda finnar, dels att talaren med grekiska som L1 klassificeras som icke-infödd till närmast 100 procent. Två av finnarna har allmänspråkligt uttal (formellt, akademiskt register), en har vissa drag av uttalet i Helsingforsfinskan och en annan finne har vissa drag av uttalet i norra och mellersta Finland. Den grekiske talaren har en hörbar fonetisk brytning.

I tidigare test där lyssnare fått bedöma talarnas inföddlighet har man använt såväl uppläst tal (högläsning av text; enstaka ord, fraser eller textbitar) som spontant material. Även fördröjd upprepning (*delayed-sentence repetition task*) har använts som metod. I denna metod hör talaren en kort dialog och ombes upprepa någon sats ur dialogen (Trofimovich & Baker 2006:7). Tidigare studier ger inget entydigt svar på frågan om vilken typ av material som är bäst lämpat för lyssnartest. Toivola (2011:31) redogör för ett antal studier med såväl spontant som uppläst tal och konstaterar att resultaten är motsägelsefulla: i vissa studier har uppläst tal gett högre andel lyssnarsvar om brytning än spontant material (t.ex. Munro & Mann 2005), i andra har situationen varit omvänd (t.ex. Oyama 1976). I Toivolans egen undersökning, där finska lyssnare bedömde ryska inlärares uttal av finska, bedömdes brytningen vara något starkare i uppläst än i spontant tal (Toivola 2011:70). Att jag valt att använda spontant material beror på i) att spontant tal har visat sig fungera bra i tidigare liknande undersökningar (t.ex. Abrahamsson & Hyltenstam 2006), ii) att spontant material sannolikt passar bra för just testning av mycket avancerade L2-talare, iii) att spontant material var lättillgängligt via medier och iv) att valet av olika talartyper lät sig göras bättre med spontant mediematerial än vad som hade varit möjligt om jag använt en annan typ av talmaterial.

Tidigare studier visar att lyssnare utifrån en relativt kort talsekvens med stor säkerhet kan kategorisera icke-inföddas uttal. I test med spontant material har längden på talproven ofta varit 20–30 sekunder (Abrahamsson & Hyltenstam 2006:17). I denna undersökning var talproven ca 40 sekunder långa. Att jag valde att använda något längre prov beror på att den akustiska analysen också baserades på talproven.

De 20 talarnas könsfördelning är ojämn: 17 är män och 3 är kvinnor. Orsaken till detta är att det visade sig vara lättare att hitta lämpliga manliga röster för talproven. Det kan bero på att den neutrala expertroll som jag ville ha hos mina informanter ännu idag oftare innehas av män än av kvinnor. Den sneda könsfördelningen bör emellertid inte ha kunnat påverka resultaten. Det kan t.o.m. ha varit en fördel för lyssnarna att de flesta talare är av samma kön. För att läsare inte ska kunna känna igen någon av talarna lämnas i studien endast talarinformation om yrke, ungefärlig ålder, kön och regional härkomst, då dessa uppgifter är relevanta för tolkningen av resultaten.

3.1 Lyssnarna och testförfarandet

I lyssnartestet deltog 55 infödda finnar mellan 18 och 75 år. De flesta lyssnare (45 st.) var 18–25-åriga studenter. Tio lyssnare var 40–75 år gamla och utan universitetsanknytning. Det finns en klar samstämmighet i svaren hos de 55 lyssnarna, vilket tyder på att antalet lyssnare har varit tillräckligt. De flesta lyssnare kommer från mellersta Finland (ca 30 st.), resten från olika håll i landet. Testresultaten visar ingen interindividuell spridning ifråga om denna parameter. Lyssnarnas dialektala bakgrund (liksom bl.a. ålders- och utbildningsbakgrund; jfr Toivola 2011:27) kan påverka resultaten, men det tycks inte ha varit fallet här.

Lyssnandet skedde i ett störningsfritt rum via datorn med ett bra högtalar-system. Efter varje talare fanns en paus på ca 10 sekunder. Den sammantagna längden på testet var ca 17 minuter. På grundval av det uppspelade ljudexemplet ombads lyssnarna att ta ställning till två frågor:

- i) Är personen en infödd eller icke-infödd talare av finska?
- ii) Om talaren är icke-infödd, hur stark är hans/hennes brytning: svag, måttlig eller stark?

De enda instruktioner lyssnarna fick före testet var: du hör 20 personer tala finska, varje exempel varar ca 40 sekunder, din uppgift är att ta ställning till två frågor (frågorna ovan). Ingenting sades om talarna och inte heller något

mer om vad testet går ut på. Lyssnarna uppfattade frågeställningen som tydlig.

I det följande redogör jag för resultaten av lyssnartestet. Referensgruppen och finlandssvenskarna behandlas i vart sitt avsnitt.

3.2 Klassificeringen av de infödda finnarna och talaren med grekiska som L1

Testets fyra infödda finska talare var en ca 35-årig manlig hockeyspelare från Helsingfors, en ca 55-årig manlig ekonom från mellersta Finland, en ca 25-årig kvinnlig forskare från norra Finland (som bott länge i Jyväskylä) och en ca 60-årig manlig professor från Helsingfors. De 55 lyssnarna klassificerade med mycket stor säkerhet dessa fyra talare som just infödda finskspråkiga: av de sammantaget 220 kategoriseringarna (55 lyssnarsvar x 4 talare) angav 217 att talaren är en infödd finne (98,7 procent). Även om jag förväntade mig ett resultat av detta slag på grundval av liknande tidigare resultat (Cunningham–Andersson & Engstrand 1988, Abrahamsson & Hyltenstam 2006 och 2009 samt Bodén 2012) är kategoriseringen förvånansvärt säker. En lyssnare angav *svag brytning* för hockeyspelaren från Helsingfors, en annan lyssnare angav *svag brytning* för professorn från Helsingfors och en tredje lyssnare angav *svag brytning* för ekonomen från mellersta Finland. Den kvinnliga informanten fick inga andra kategoriseringar än infödd finne. Efter testet fick lyssnarna veta att fyra av talarna hade finska som modersmål. Flertalet testdeltagare påpekade då att just dessa fyra var lätta att klassificera. Speciellt säkra sade sig de flesta ha varit vid klassificeringen av hockeyspelaren med en svag men hörbar Helsingforsdialekt och den kvinnliga forskaren med en hörbar dialekt från norra och mellersta Finland. Just det dialektala kan antas vara förklaringen till lyssnarnas kommentarer. En person vars uttal präglas av dialektala morfologiska eller fonetiska drag klassificeras lätt som infödd, kanske speciellt i finskan där talet morfologiskt skiljer sig mycket från skriften.

Ett dialektalt morfologiskt drag hos den kvinnliga talaren var *niinkö* (sv. *liksom*) som förekom två gånger i ljudexemplet (vid sidan av *niinku* (sv. *liksom*) som också förekom två gånger). Andra för infödda finnar typiska morfologiska reduktioner hos talaren var *iha joka päivä* (sv. *precis varje dag*), *eettine kuluttamine on lisääntyne* (sv. *etisk konsumtion har ökat*), *varmaan semmonen niinkö* (sv. *säkert en sådan där liksom*) och *ja me ollaan tultu tosi tietosiksi* (sv. *och vi har blivit verkligt medvetna*). Hos talaren finns förutom ovan nämnda morfologiska drag också ett prosodiskt drag som är typiskt för mellersta och norra Finland; förlängning av den fonologiskt korta obetonade vokalen i (C)VCV-ord, t.ex. *joka päivä* (sv. *varje*

dag), *tos̄i hyv̄ä* (sv. *verkligt bra*), *ihan jokanen* (sv. *precis varje*), *Jyväskylä*; se bilderna 1a och 1b). Förlängningen har tidigare beskrivits av Lehtonen (1970:127). Enligt Lehtonen (1970:127; se även Wiik 1985:295 och Wiik & Lehiste 1968:571) är den senare vokalens längd i förhållande till första vokalen i ord som *kesä* (sv. *sommar*) i dialekter utan förlängning (t.ex. i Tammerfors och Helsingfors) 0,98–1,27 och i dialekter med förlängning (t.ex. i Jyväskylä och Uleåborg) 1,28–1,84. I Uleåborg och i norra delarna av det finskspråkiga Österbotten är förlängningen starkare än i Jyväskylä. Ylitalo (2004:418) visar att den andra vokalen i medeltal är 1,87 gånger längre än den första vokalen i den finska som talas i Uleåborg (se även Ylitalo 2009, Suomi & Ylitalo 2004 och Suomi 2006). Förlängning påträffas även i Åbofinskan (Ylitalo 2009:55, Suomi 1996:24 och Wiik 1965:130). Ylitalo (2009:55) visar vidare att företeelsen är mer komplex än vad som beskrivs ovan: även konsonantlängderna i ord med CVCV-struktur varierar mellan olika finska dialekter. I mellersta Finland kombineras vokalförlängningen med en höjning av stavelsens amplitud (bild 1a) och en stigning i melodikurvan (bild 1b).

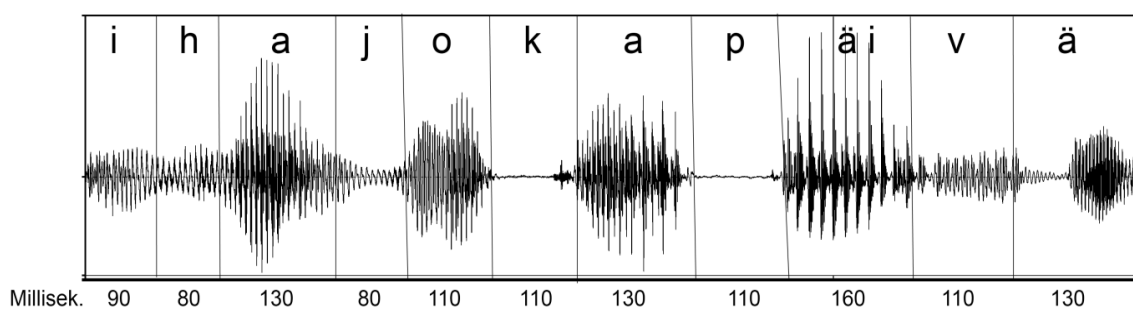

Bild 1a. Amplitudkurvan och segmentlängderna hos den kvinnliga finska informanten i *iha joka päivä* (sv. *varenda dag*). Den posttoniska vokalen är i mellersta Finland halvlång i förhållande till ordets första vokal (jfr *iha* och *joka*). Ljuden är 1,4–1,8 gånger längre än vokalerne i den första stavelsen.

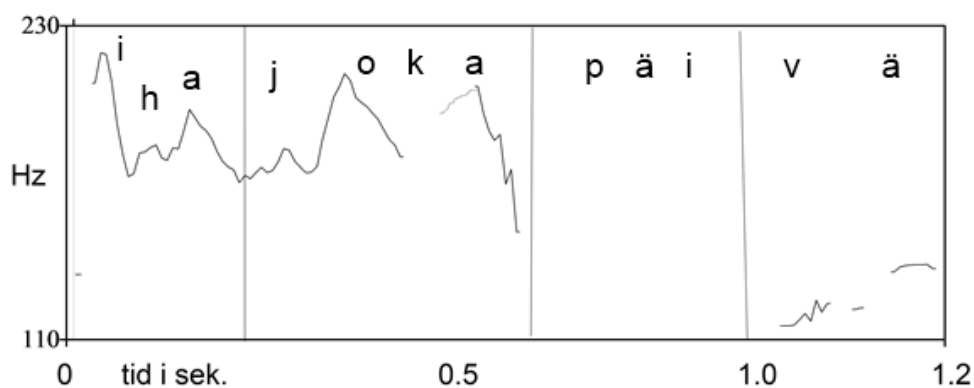

Bild 1b. Intonationskurvan (F0) hos den kvinnliga finska informanten i *iha joka päivä* (sv. *varenda dag*). I de posttoniska stavelsernas vokalljud påträffas ofta en meloditopp i mellersta Finland.

Dialektala morfologiska drag hos hockeyspelaren från Helsingfors var bl.a. *mun mielest* (sv. *enligt min åsikt*), *varsinkin tässä toisella kierroksella* (sv. *speciellt här i andra omgången*) och *kyl mun mielest siinon selkee ninku jakautuma* (sv. *nog finns det enligt min åsikt liksom en klar fördelning*).

Den typ av morfologisk reduktion som beskrivs ovan hos två av testets infödda finnar är vanlig i finskan – ett naturligt finskt uttal nästan kräver det. Om dragen saknas upplevs talet lätt som stelt och formellt (jfr Tandefelt 2001:15). Samtidigt är denna typ av reduktion mycket svår att lära sig. Ett fel som en icke-infödd talare av finska ibland begår är blandning av olika register: skriftspråkliga former blandas med talspråkliga drag.

Hos alla fyra finnar påträffas diskurspartiklar: *niinku*, *niinkö*, *tota noi*, *kyl(lä) tota*, *tai siis*, *eiku*, *sit*. Dessa partiklars förekomst präglar naturligt tal samtidigt som de är svåra att behärska för en inlärare av finska. Användning av partiklarna kan vidare leda till den registerkrock som beskrevs ovan.

Förutom morfologisk reduktion präglas alla fyra finnars uttal av vanlig fonetisk reduktion. Vissa diftonger uttalas bl.a. monoftongiskt: exempelvis *tuota* > *tota* (sv. *det där*), *vetoaa* > *vetoo* (sv. *appellerar*), *hajoaa* > *hajoo* (sv. *går sönder*), *selkeä* > *selkee* (sv. *tydlig*), *nopeasti* > *nopeesti* (sv. *snabbt*), *oikeastaan* > *oikeestaan* (sv. *egentligen*).

I referensgruppen på fem talare ingick en man med grekiska som L1. Alla 55 lyssnare har klassificerat denne talare som icke-infödd finne. Åtta lyssnare har angett att talaren bryter svagt, 24 lyssnare att mannen bryter måttligt och 23 lyssnare att talaren bryter starkt. Talarens brytningsindex är 2,27 (skala 0–3). Indexet har räknats så att den sammantagna summan för brytningssvaren dividerats med antalet lyssnare: hos greken är summan (1 = svag brytning x 8) + (2 = måttlig brytning x 24) + (3 = stark brytning x 23) = 8 + 48 + 69 = 125 / 55 lyssnare = indexet 2,27. Värdet 2,27 innebär något starkare än en måttlig brytning. Indexet är väsentligen ett relativt värde; det beskriver talarens brytning i jämförelse med testets övriga talare. Eftersom de flesta av dem hade ett mycket bra uttal med en svag brytning eller ingen brytning alls, kan man utgå från att den grekiske talarens värde påverkats negativt av talaruppsättningen. I ett annat test med andra informanter skulle hans index med samma skala och samma lyssnare ha kunnat vara annorlunda. Resultaten visar dock entydigt att talaren inte kunnat tas som infödd finne oavsett testförfarandet. Tidigare test har visat att lyssnarna använder en graderingsskala olika och/eller är olika toleranta mot brytning (Toivola 2011:36).

Talaren med grekiska som L1 är en ca 50-årig högutbildad man som talar grammatiskt nästan klanderfri finska. I hans uttal finns dock ett antal brytningsdrag. Närmare lyssnande ger vid handen att de mest pregnanta av dessa är:

- i) förkortning av långa obetonade stavelser gällande både långa konsonanter och långa vokaler; jfr t.ex. *kansa* i stället för det avsedda *kanssa* (sv. *med*), *kenenkän* i stället för *kenenkään* (sv. *ingen*), *ollan* i stället för *ollaan* (sv. *är*), *heidän toimintansa* i stället för *heidän toimintaansa* (sv. *deras verksamhet*),
- ii) hackig rytm (= korta prosodiska fraser), vilket leder till icke flytande tal och relativt långsamt taltempo,
- iii) problem med diftongkvaliteterna så att diftongerna blir för otydliga, monoftongiska (*lähesiä* i stället för *läheisiä* (sv. *nära*) etc.) eller diftongerna orsakar problem så att talaren ett par gånger säger om ett ord med en diftong, eftersom han även själv noterat att uttalet var bristfälligt.

Drag i) ovan är vanligt hos många talare av L2-finska beroende på att långa obetonade vokaler endast finns i en minoritet av världens språk, i huvudsak bara i språk med ett utbyggt kvantitetssystem som finska. I grekiska förekommer långa vokaler bara i betonade stavelser, vilket kan förväntas medföra svårigheter i finskt uttal för greker. Talare med ett germanskt källspråk har också detta problem, och därför präglas också vissa finlandssvenska talares L2-finska av draget (se 4.2). Vihanta (1987) och Toivola (2011) har rapporterat om ett motsatt problem gällande franska respektive ryska inlärare av finska. Hos dessa var segmenten ofta för långa i ordfinal stavelse. (För en översikt av kvantitetsproblemen i L2-finska se Ullakonoja et al. 2014.)

Drag ii) ovan har konstaterats vara vanligt vid uttal av ett inlärt språk oavsett mål- och källspråk (Archibald 1997, Trofimovich & Baker 2006, Rasier & Hiligsmann 2007 och Toivola 2011). Det mest karaktäristiska draget i L2-prosodi är t.ex. enligt Rasier & Hiligsmann (2007:47) förekomsten av för många F0-toppar och betoningar.

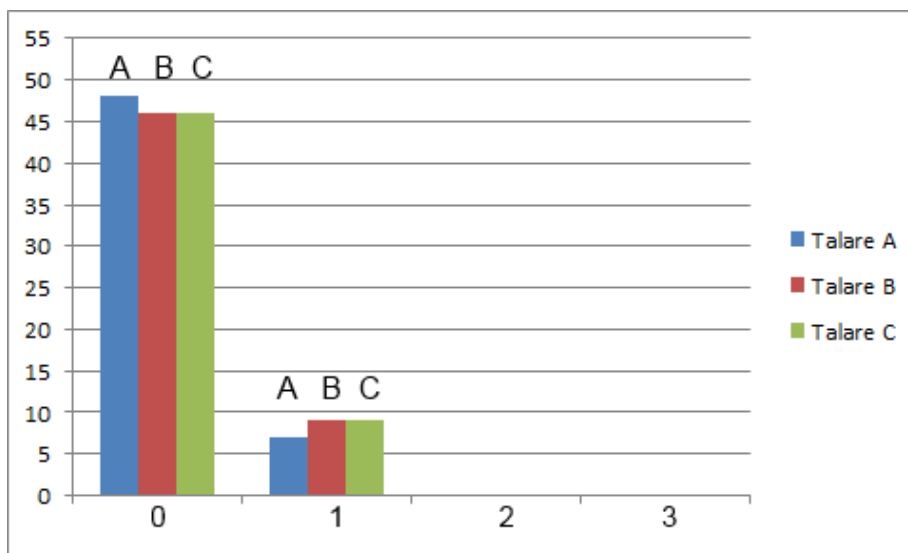
Generally speaking, past research on L2 accentuation has shown that L2 learners tend to overuse accents in their L2 speech. (...) Interestingly, this overproduction of pitch accents in L2 speech has been observed in a wide range of interlanguage varieties. (...) In fact, L2 learners seem to have much difficulty distinguishing between old and new information and therefore tend to emphasize nearly each word in the utterance. Rasier & Hiligsmann (2007:47–48).

Aho och Toivola (2008:18; se även Aho 2010:55) konstaterar om ryskspråkiga talares finska att den typiska brytningen kännetecknas av för många F0-toppar, tvära F0-ändringar och felaktig prosodisk frasering. Dessa drag förklarades delvis av talarnas ryska modersmål, men felaktig frasering betingades enligt författarna sannolikt ännu mer av det karaktäristiska för inlärt uttal. Finnarnas uttal av rikssvenska är ytterligare ett belägg för detta: i många

fall är finskt uttal av rikssvenska rytmiskt felaktigt genom att skillnaden mellan betonade och obetonade stavelser är för liten både melodiskt och durationellt. De prosodiska fraserna är för korta och talet präglas av omotiverade F0-toppar (Kuronen & Leinonen 2010:143).

3.3 Klassificeringen av de finlandssvenska talarna

Resultaten i lyssnartestet för de 15 finlandssvenska talarna visade att ingen av talarna fick en lika entydig klassificering som infödd talare av finska som de fyra finnarna. Den finlandssvenska talargruppen är heterogen och delade sig i tre undergrupper. Resultaten för de tre finlandssvenska talare som klarade sig bäst i testet visas i figur 1.

Figur 1. Resultaten för de tre finlandssvenska talare som klarade sig bäst i lyssnartestet. Vertikal axel anger antalet lyssnare, horisontell axel brytningsstyrkan talarvis (A–C): 0 = infödd, 1 = svag, 2 = måttlig respektive 3 = stark brytning.

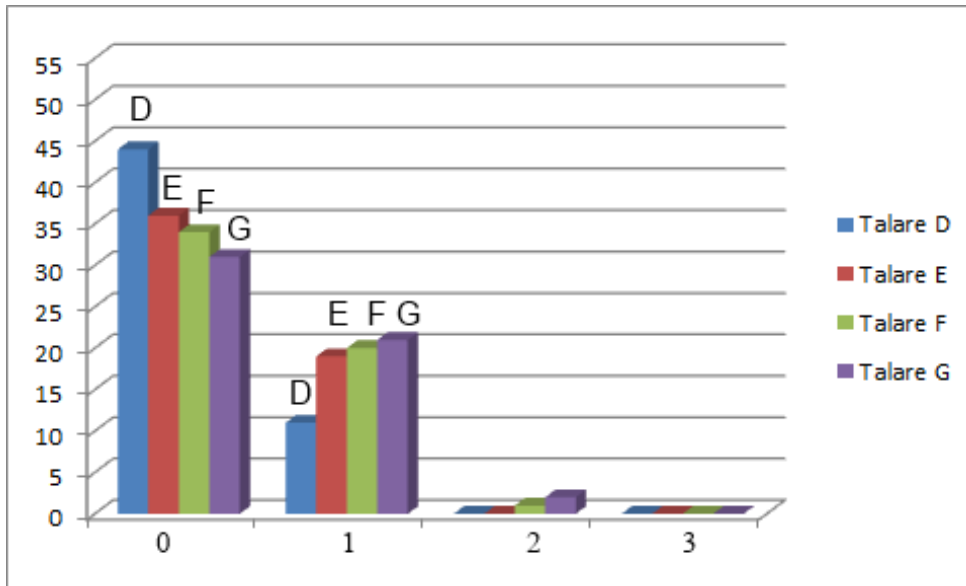
Talare A (en ca 50-årig manlig kulturarbetare från Helsingfors) talar mycket flytande, grammatiskt klanderfri finska. 48 lyssnare har betraktat honom som infödd, medan sju lyssnare har angett att talaren bryter svagt (figur 1). Talarens brytningsindex är 0,13. Andelen lyssnare som bedömde talare A som infödd finskspråkig var 87,3 procent. Talaren representerar den kategori finlandssvenskar som talar så bra finska att det i långa stycken är omöjligt att höra att talaren inte har finska som första språk. Ändå har sju lyssnare angett att talaren har en svag brytning. En faktor som kan påverka resultaten i ett lyssnartest av den typ som använts här bör lyftas fram: det finns en risk att man som lyssnare blir överkritisk och börjar höra saker i talet som inte finns där eller som man inte skulle notera i vanlig kommunikation. I denna

studie var testet relativt långt (ca 17 minuter), och att lyssna på 20 personer i rad är en rätt ansträngande uppgift. Det kan leda till att en del lyssnare vid minsta osäkerhet väljer att kryssa för *svag brytning* även om de hos samma person i vanlig kommunikation inte skulle höra någon brytning alls.

Talare B (en ca 50-årig professor från Helsingfors) och talare C (en ca 70-årig samhällsdebattör från Helsingfors) bedömdes båda som infödda finnar av 46 lyssnare, medan nio lyssnare angav att talarna hade en svag brytning (figur 1). Brytningsindexet för dessa talare är 0,16. Andelen lyssnare som betraktade talarna B och C som infödda finnar var 83,7 procent.

Att just dessa tre finlandssvenskar klarade sig bäst i testet var inte överraskande för mig: jag bedömde också själv vid informantvalet att dessa talare uttalsmässigt talar bäst finska bland informanterna, även om skillnaden jämfört med många andra finlandssvenskar i testet inte är stor. Jag återkommer i kapitel 4 till de fonetiska detaljerna hos dessa talare, men redan här kan konstateras att det är nästan omöjligt att spåra några fonetiska brytningsdrag hos dem. Eventuellt kan svaren om *svag brytning* förklaras av att alla tre talar i ett relativt formellt register. Det kan vidare noteras att alla tre kommer från Helsingfors.

Även fyra andra av de 15 finlandssvenska informanterna betraktades av majoriteten av lyssnarna som infödda finnar (32–44 st. av de 55 lyssnarna, i genomsnitt 70 procent, brytningsindexet 0,20–0,45; se figur 2). 11–21 lyssnare har emellertid angett att talarna bryter svagt, vilket visar att kategoriseringen *infödd–icke-infödd* ibland är problematisk. Tandefelt (2001:15) kom också fram till att finska lyssnare har problem med att kategorisera en del av de finlandssvenska talarna. Att infödda lyssnare bedömer talare olika har olika förklaringar: egen dialekt kan påverka, tidigare kontakter med olika dialekter och språk likaså, det finns individuell variation i iakttagelseförmågan etc. Frågan är så komplex att inga förklaringar till lyssnarnas olika bedömningar kan ges här.

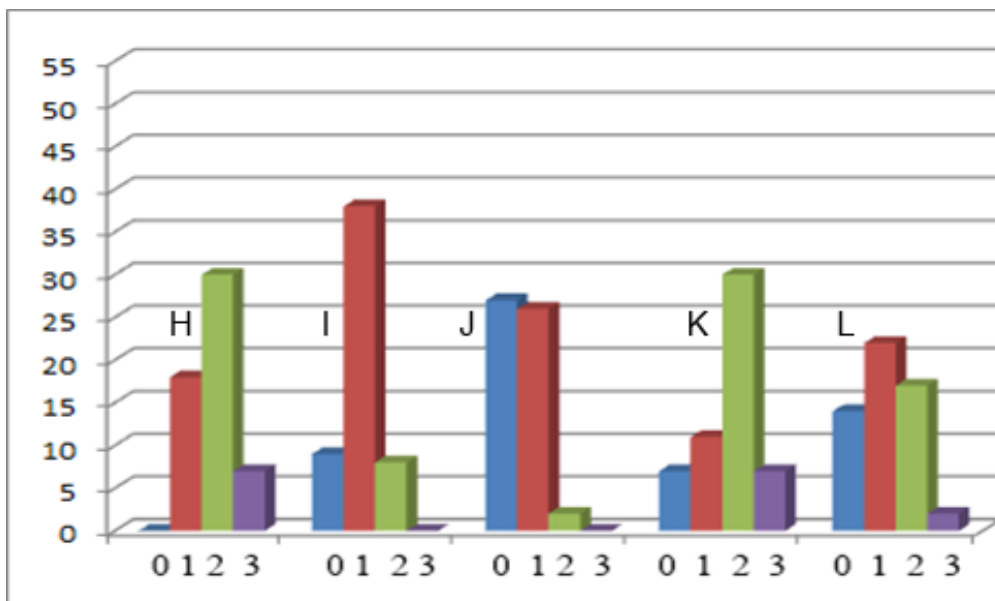
Figur 2. Resultaten för de fyra finlandssvenska talare som klarade sig näst bäst i lyssnar-testet. Vertikal axel anger antalet lyssnare, horisontell axel brytningsstyrkan talarvis (D–G): 0 =infödd, 1 = svag, 2 = måttlig respektive 3 = stark brytning. Talaruppgifter: talare D är en manlig politiker från Västra Nyland, talare E en manlig samhällsdebattör från Östra Nyland, talare F en manlig samhällsdebattör från Helsingfors och talare G en manlig politiker från huvudstadsområdet.

En tredje och sista undergrupp finlandssvenskar utgörs av de återstående åtta talarna. Talarna i den här gruppen är: en ca 50-årig manlig professor från Åbo, en ca 50-årig kvinnlig politiker från Helsingfors, en ca 70-årig manlig pensionär från Österbotten, en ca 50-årig manlig kulturarbetare från Åbo, en ca 50-årig kvinnlig ekonom från västra Nyland, en ca 60-årig manlig professor från östra Nyland, en ca 50-årig manlig politiker från Österbotten och en ca 55-årig manlig professor från Åbo.

Denna undergrupp kännetecknas av två egenskaper:

- i) minst hälften av lyssnarna har ansett att talarna bryter och
- ii) samtliga åtta talare har fått lyssnarsvar (minst två stycken) om *måttlig* eller *stark brytning*.

Bortsett från dessa drag är undergruppen heterogen. I det följande kommenteras fem påfallande och olika talartyper i gruppen (figur 3).

Figur 3. Resultaten i lyssnartestet för fem talare i den undergrupp som bedömdes av minst hälften av lyssnarna som icke-infödda finskspråkiga. Vertikal axel anger antalet lyssnare, horisontell axel brytningsstyrkan talarvis (H–L): 0 = infödd, 1 = svag, 2 = måttlig respektive 3 = stark brytning.

Av de finlandssvenska talarna klarade sig en manlig politiker från Österbotten sämst enligt lyssnarnas bedömning (figur 3; talare H). Ingen av lyssnarna har upplevt talaren som en infödd finskspråkig: 18 lyssnare har kategoriserat honom som *svagt brytande*, 30 lyssnare anger *måttlig brytning* och 7 lyssnare *stark brytning* för talaren. Brytningsindexet är 1,81. För talare H:s del uppvisar bedömningarna variation med värden på 1–3, vilket återigen visar att lyssnarna använder skalan olika och/eller är varierande toleranta mot brytning. I likhet med testets lyssnare tvekar jag inte heller själv att bedöma talare H som icke-infödd finne. Hans uttal behäftas av både segmentella och prosodiska brister, bl.a. har han ett antal felaktiga stavselängder och ett retroflect /l/-ljud, ett drag från talarens österbottniska svenska. Han har vidare för korta prosodiska fraser och ett relativt långsamt taltempo (se kapitel 4).

Den kanske mest intressanta talaren i denna undergrupp är talare I, en manlig professor från Åbo (figur 3). Nio lyssnare har upplevt talaren som infödd finne, 38 som *svagt brytande* och 8 lyssnare som *måttligt brytande*. Talare I:s brytningsindex är 0,98 (*svag brytning*). Personen ifråga talar en flytande, uttrycksfull och grammatiskt klanderfri finska. Ändå upplevs han som icke-infödd av en klar majoritet av lyssnarna (84 procent). Orsaken till detta torde vara rent fonetisk: talarens /s/-ljud är mycket spetsiga, /l/-ljudet skiljer sig också från finskan och även i de främre icke-låga vokalljuden finns kvalitativa avvikelser från finska p.g.a. trolig L1-interferens (se 4.4).

En annan förklaring till lyssnarsvaren kan vara att talare I har ett morfologiskt något för formellt språk och vårdat uttal (jfr Tandefelt 2001:15).

Det är inte lätt att i ett lyssnartest kategorisera talare som grammatiskt sett har en god språkförmåga, men vars uttal behäftas av svårhörbara främmande inslag. Talare J, en politiker från Helsingfors, är ett bra exempel på denna svårighet (figur 3). 27 lyssnare har upplevt talaren som infödd, 26 har angett att hon bryter svagt och 2 lyssnare har tyckt att hon bryter måttligt. Talarens brytningsindex är 0,54. I likhet med talare I talar personen en uttrycksfull och grammatiskt klanderfri finska, men tydligen finns det även i hennes uttal något främmande om än inte lika tydligt som hos talare I.

Det mest spridda resultatet bland alla 20 talare fick talare K, en manlig pensionär från Österbotten (figur 3). Sju lyssnare har upplevt honom som infödd finskspråkig, 11 lyssnare har angett att han bryter svagt, 30 har angett att han bryter måttligt och sju lyssnare uppger att mannen bryter starkt. Talarens brytningsindex är 1,67. Orsaken till spridningen kan vara den att mannen talar snabbt med bra flyt, men talet blir aningen skenande. Övertempo som leder till viss sludrighet karaktäriserar ibland uttalet i ett inlärt språk.

Ett liknande spritt resultat som talare K fick också talare L, en kvinnlig ekonom från västra Nyland (figur 3). Talarens brytningsindex är 1,13. Man kunde tänka sig att det spridda resultatet förklaras av att talare L i vissa avseenden talar finska på det sätt man gör i Helsingfors. Förklaringen haltar dock därför att den finske hockeyspelaren med Helsingfors-uttal med lätthet identifierades som infödd och därför att den finlandssvenske talare A (figur 1) också har ett uttal av det Helsingforsfinska slaget. Förklaringen till spridningen av lyssnarsvaren torde vara att talare L har ett lite speciellt uttal; det finns något främmande i det, fast flytet är bra och inga lätthörbara fel finns i vare sig segmenten eller i prosodin. Hos talaren förekommer dock vid ett par tillfällen förkortning av långa obetonade stavelser t.ex. *katsotaan* uttalas *katsotan* (sv. *man ska se*), *pelaa* uttalas *pela* (sv. *spelar*). Företagsnamnet *Nokia* uttalas två gånger med ett närmast halvlångt /k/ liknande det rikssvenska uttalet av ordet; en detalj som också kan ha bidragit till spridningen av lyssnarsvaren.

Av de åtta talarna som bedömdes som minst inföddlika kommer bara en från Helsingfors (talare J), och denna talare fick bäst resultat i gruppen. Tre av de åtta kommer från Åboland, två från Österbotten, en från östra Nyland och en från västra Nyland. Språklig miljö påverkar talarens fonetiska färdigheter och även utan att närmare känna till talarnas uppväxtförhållanden, hemspråk, föräldrarnas första språk etc. vågar jag påstå att sambandet mellan resultaten och talarnas regionala härkomst inte är slumpmässig: i Helsingfors är finskan så dominerande att finlandssvenskar där lättare tillägnar sig också det fonetiskt korrekta i sin finska.

4. Akustisk analys av de finlandssvenska talarnas finska

Syftet med den akustiska analysen är att besvara den fjärde forskningsfrågan: vilka uttalsdrag kan klassificeringen av de finlandssvenska talarna som icke-infödda finnar antas bero på? Huvudfrågan består av följande underfrågor:

- i) Vilka brytningsdrag påträffas i talarnas finska?
- ii) Vilka drag präglar måttlig respektive stark brytning jämfört med svag brytning?
- iii) Går det att hitta ett mönster så att brytningsdragen bildar en hierarki?
- iv) Kan förekomsten av ett givet drag antas förklara resultatet i lyssnartestet så att dragets förekomst utesluter talarens kategorisering som infödd finne?

Vad gäller enskilda segment har jag på grundval av noggrant lyssnande, lyssnarkommentarerna och empiriskt baserad kunskap om möjliga uttalsfel valt att analysera vissa talares /s/-ljud, /l/-ljud och kvaliteten hos några av de främre vokalerna, främst /i/, /y/ och /e/. Akustiska data har jämförts med motsvarande data hos testets infödda finnar samt med data från tidigare undersökningar. På prosodisk nivå har jag undersökt avvikande stavelselängder och den prosodiska fraseringen hos de talare i vilkas uttal jag hör rytmiska avvikelser från infödda talares finska.

För att kunna säga någonting om betydelsen av de uttalsdrag som jag uppfattat som misstänkt brytning har jag låtit fyra av de lyssnare som deltog i lyssnartestet lyssna på nytt på vissa talare. Efter att ha fått möjlighet att lyssna en gång till på en given sekvens har lyssnarna kommenterat det som de upplever som avvikande från ett infött finskt uttal. Lyssnarna har inte fonetisk utbildning.

Iakttagelser som görs nedan om eventuella samband mellan de fonetiska brytningsdragen och lyssnarsvaren är tentativa och kan fungera som hypoteser inför senare, större studier om frågan.

4.1. För spetsigt /s/ och retroflect /l/

Ett avvikande drag hos några av de finlandssvenska talarna kan antas vara ett för spetsigt /s/. Draget förekommer åtminstone hos tre av de starkast brytande talarna. Dessa talares /s/-ljud analyserades akustiskt med spektrogram. I spektrogrammet mättes energibandets nedre del i /s/-ljuden, ett s.k. fotvärde där det förstärkta energiområdet tydligt börjar i spektrumet. Energi-bandets intensitet eller bredd mättes inte, eftersom dessa parametrars bety-

delse för perceptionen sannolikt är mindre än det lägsta energiområdets frekvens. Mätmetoden har tidigare använts för svenskans del av Leinonen (2004) och Lindblad (1980).

Talare I (en manlig professor från Åbo; figur 3 ovan) har ett från finskan avvikande /s/ så att det förstärkta energiområdet börjar på 4300–5000 Hz och är starkt upp till 6000 Hz (bilderna 2 och 3). Talarens /s/ låter mycket vasst. Det genomsnittliga förstärkta energiområdets nedre gräns är i talarens /s/-ljud före en främre vokal ca 4700 Hz (8 analyserade ljud). I jämförelse med tidigare resultat är värdet högt: Leinonen (2004:94) fann liknande värden för /s/ i rikssvenskan och lägre värden, ca 4000 Hz, för /s/ i Helsingforssvenskan. I finskan är det första energiområdet vanligen 3000–4000 Hz även om idiolektisk variation självfallet förekommer och speciellt kvinnliga talare, i synnerhet i södra Finland, kan ha spetsigare /s/ än så. Hos manliga infödda finnar torde dessa spetsiga /s/-ljud dock vara ovanliga, och ett så spetsigt /s/ som påträffas hos talare I är i mina öron ett främmande inslag i finskt uttal. Hos kulturarbetaren från Åbo och politikern från Helsingfors (talare J; figur 3 ovan) är det första förstärkta områdets nedre gräns 4000–5000 Hz. När jag mätte /s/-ljuden hos de tre infödda finska männen i testet, låg nedre gränsen för det förstärkta energiområdet mellan 3200 och 4200 Hz (5 /s/-ljud per talare före en främre vokal). Bara i ett par ljud var nedre gränsen något över 4 kHz hos en av talarna (hockeyspelaren från Helsingfors), hos de två andra 3,2–3,8 kHz. Inte i ett enda /s/ uttalat av infödda finnar låg den nedre gränsen ens tillnärmelsevis så högt som hos talare I.

När fyra av de lyssnare som deltog i lyssnartestet fick en möjlighet att lyssna om och kommentera utvalda talprov, påpekade alla fyra att /s/-ljuden lät främmande, alltför vassa hos talare I. Ett spetsigt /s/ kan säkert inte ensamt medföra att talaren upplevs som en icke-infödd finne, men draget kan antas vara indicerande vid identifiering av bruten finska.

Ett tilläggsexperiment gällande talare I gjordes: 20 informanter (andra personer än de som deltog i lyssnartestet) lyssnade på hans talprov. Efter lyssnandet ombads lyssnarna att ta ställning till om talaren upplevdes som infödd finsk och därefter kommentera vad det var som eventuellt var främmande i hans uttal. En klar majoritet av lyssnarna påpekade att talaren inte lät som en infödd finne. I kommentarerna lyftes fram övertydlig artikulation och spetsiga /s/-ljud.

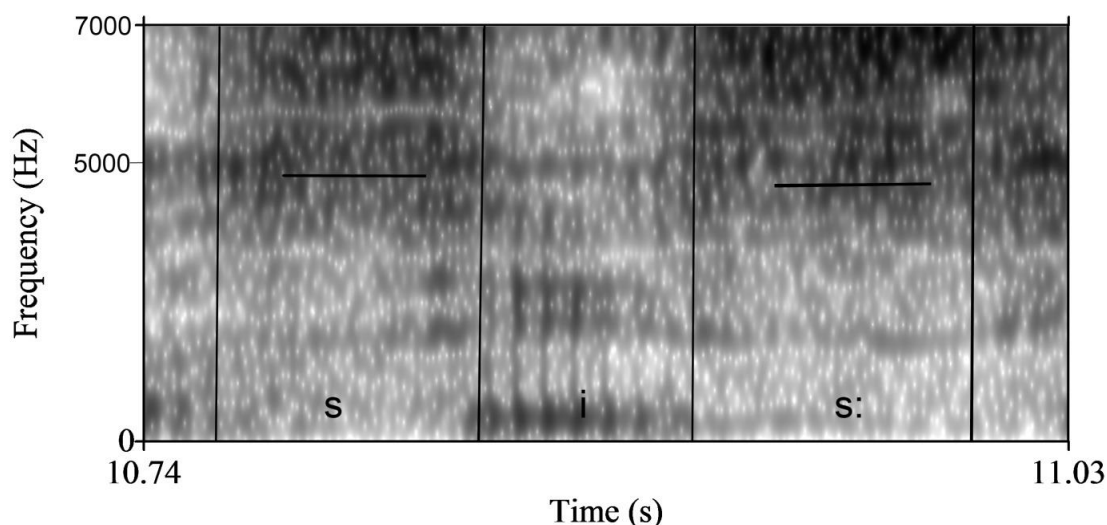

Bild 2. Exempel på vassa /s/ i *siis* (sv. *alltså*) hos talare I. Talaren har ett från finskan avvikande /s/ så att det förstärkta energiområdet (markeras med ett streck i /s/-ljuden) börjar vid 4,5–5 kHz.

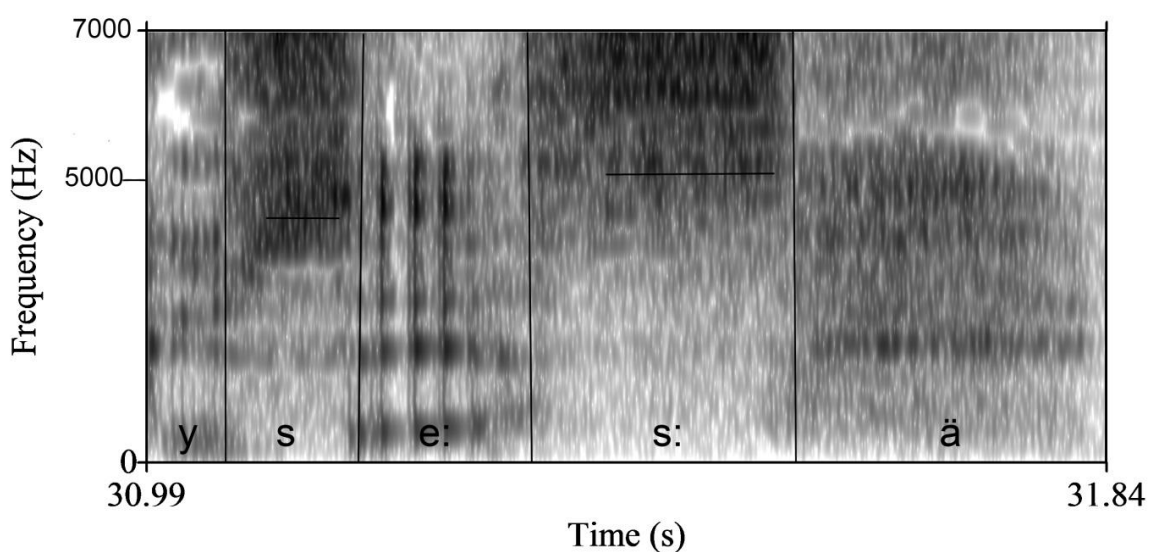

Bild 3. Exempel på vassa /s/ i *kyseessä* (sv. *vara frågan om*) hos talare I. Det förstärkta energiområdet börjar vid 4,6 respektive 5 kHz i de två /s/-ljuden.

Vad gäller andra konsonanter än /s/ finns endast ett hörbart brytningsdrag hos en av talarna¹: talare H (figur 3 ovan) har ett retroflect uttal av /l/. Detta s.k. tjocka-L finns i talarens österbottniska svenska. De fyra lyssnare som fick lyssna om på utvalda prov uppmärksammade det speciella /l/-uttalet hos talare H. (Om tjockt-L i Österbotten och andra (finlands)svenska dialekter se Bruce 2010:158 och Livijn 2002:26.)

¹ Eventuellt förekommer draget hos två talare, men materialet är för litet för att med säkerhet fastställa draget för talare I:s del.

4.2 Förkortning av långa obetonade stavelser och avsaknad av konsonantförlängning vid ordfogar

Hos flertalet av de åtta starkast brytande finlandssvenskarna påträffas förkortning av långa obetonade stavelser. Dessa stavelser – t.ex. de understruckna stavelserna i *muuttaa*, *maksaa*, *oikeastaan*, *tulla toimeen*, *nostaa esille* (sv. *flytta*, *betala*, *egentligen*, *klara sig*, *lyfta fram*) – förkortas inte i de flesta varianter av finska, men förkortning av dem är ett relativt vanligt drag i finlandssvenskars brutna finska. Vissa stavelser kan förvisso förkortas även i infött finskt uttal som uttalslättning eller som dialektalt drag; detta sker t.ex. i Åbo där det kan heta *ne pela illalla*, *se maksaa kympin* i stället för *ne pelaa illalla* (sv. *de spelar på kvällen*), *se maksaa kympin* (sv. *det kostar en tia*). Hos vissa av de finlandssvenska talarna förekommer förkortningen dock i ett relativt vårdat uttal, och i ett sådant register utgör företeelsen ett disparat drag. Finska öron kan p.g.a. finskans rikligt utbyggda kvantitetssystem med åtta olika längdmönster från CVCV till CVVCCVV – jfr *tule*, *tulle*, *tulee*, *tullee*, *tuule*, *tuulle*, *tuulee*, *tuullee* som är böjningsformer av verben *tulla* (sv. *komma*) och *tuulla* (sv. *blåsa*) (Lehiste 1965) – antas vara mycket uppmärksamma på att höra avvikelser i just stavelslängder. (Om det finska kvantitetssystemets fonetiska komplexitet se Suomi et al. 2008.)

Tydligast är förkortningen hos talare H. Talaren har tre klart hörbara förkortningar av obetonade långa stavelser (se bilderna 4 och 5 nedan). I två av dessa förkortas vokalen i *tulla toimen*, *nostaa esille* (sv. *klara sig*, *lyfta fram*), i ett fall förkortas konsonanten i *omassa*, (sv. *i egen*). Förkortning förekommer dock inte systematiskt hos talaren: en majoritet av stavelserna uttalas korrekt utan förkortning, t.ex. *haltuun* (i uttrycket *saada haltuunsa*, sv. *få tag på*), *välttämättömyys* (sv. *nödvändighet*), *ominaisuus* (sv. *egenskap*) etc. Det verkar m.a.o. vara frågan om ett drag som talare H i princip behärskar, men ibland glömmer att realisera. Att förkortning inte förekommer systematiskt intraindividuell är antagligen också en orsak till att draget signalerar ett icke-infött uttal hos finska lyssnare. Som feltyp är slarv vid realisering vanligt förekommande i inlärt uttal och gäller t.ex. ofta finnars uttal av aspirerade tonlösa klusiler i germanska språk. I dessa fall har det inlärd uttalet inte automatiserats p.g.a. att nervkommandon inte lagrats i det s.k. procedurminnet (Kjellin 2002:119, 213).

När fyra av de lyssnare som deltog i testet fick möjlighet att på nytt lyssna på och kommentera talare H, påpekade alla fyra att *han säger fel ord, det blir fel ord*. Preciserande frågor gav vid handen att kommentarerna i första hand avsåg stavelslängderna.

Förkortning av obetonade långa stavelser förekommer osystematiskt förutom intraindividuellt även inom talargruppen. Till exempel hos talare I finns inga eller mycket få fel i stavelselängder.

Bilden av finlandssvenskars brytning på finska är komplex. Det framkommer bl.a. hos talare J. Hennes uttal är segmentellt felfritt, men också denna talare förkortar i ett par fall de långa obetonade stavelserna (bild 6).

En intressant fråga är vad förkortningen beror på. Sannolikt är det fråga om L1-interferens: i svenskan är fonologiskt obetonade stavelser korta såsom i *blomma*, *pojke*, *bilen* och *titta*. Finlandssvenskan tillåter å andra sidan till skillnad från rikssvenskan också långa obetonade stavelser i vissa ändelser (*västlig*, *marknad*), avledningar (*opålitlighet*) och sammansättningar (*lastbilsflak*; tre långa stavelser i finlandssvenska, men bara två långa = betonade stavelser i rikssvenska: *lastbilsflak*; se Kuronen & Leinonen 2000:107). Längd och betoning går inte hand i hand i finlandssvenskan på samma sätt som i rikssvenskan, där endast en betonad stavelse kan vara lång. Tydligt är det prosodiska mönstret med korta obetonade stavelser dock så pass dominerande även i finlandssvenskan att draget inverkar störande på uttalet av finska. En annan förklaring till problemen kan vara att de finska stavelselängderna helt enkelt är mycket svåra att lära sig; finska barn uttalar t.ex. vokallängderna i den obetonade andra stavelsen korrekt först vid ca sex års ålder (Hurme & Sonninen 1985:39). En intressant parallell till detta är att sverigesvenska barn tycks lära sig ett korrekt uttal av ordaccenterna vid ungefär samma ålder (Lundqvist & Paulsson 2007:24). (Se dock Bruce 1998:195 där en tidigare inlärningsålder anges.)

I bild 4 återfinns förutom den ovan beskrivna avvikelser i stavelselängd en annan återkommande brist i finlandssvenskarnas uttal av finska: avsaknad av en förlängning av konsonanten vid ordgräns där en vokal och en konsonant möts t.ex. *tulla toimeen* (sv. *klara sig*). Denna förlängning görs i de allra flesta varianter av finska och sekvensen uttalas således av en majoritet av finnar *tullattoimeen*, dvs. med ett (halv)långt /t/ i ordfogen (Suomi et al. 2008:44). Visserligen påträffas uttal utan förlängning t.ex. hos vissa talare i finska Österbotten, men detta uttal är sällsynt.

När det gäller problem med stavelselängd och i synnerhet förkortning av obetonade långa stavelser kan det sammanfattningsvis konstateras att:

- i) draget är relativt vanligt hos de finlandssvenskar som klarade sig sämst i lyssnartestet,
- ii) draget gäller framför allt vokalljud (= långa vokaler förkortas),
- iii) draget förekommer inte i den grupp som klarade sig bäst i lyssnartestet,

- iv) av lyssnarkommentarerna framgår att draget lätt uppfattas av infödda lyssnare och kan antas vara viktigt vid kategoriseringen infödd–icke-infödd finne och
- v) till skillnad från många andra brytningsdrag verkar draget vara utslagsgivande, inte bara indicerande som t.ex. ett för vasst /s/.

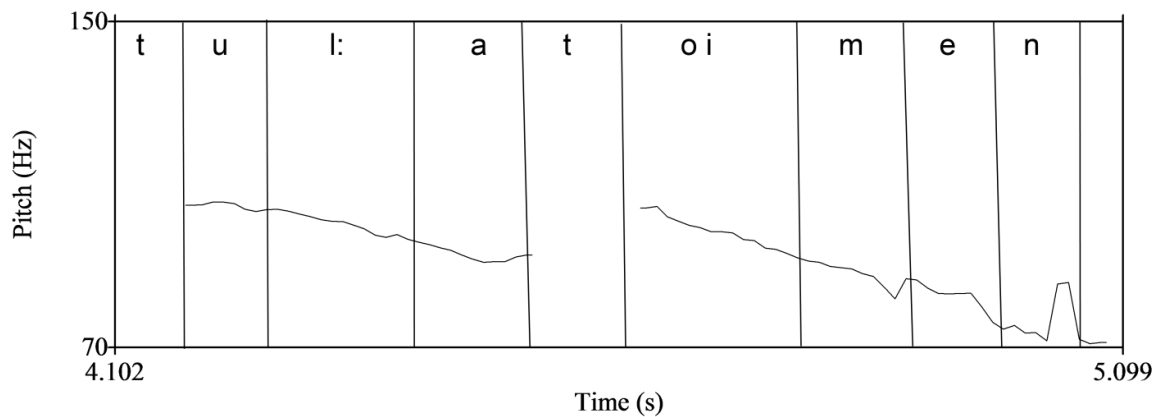

Bild 4. Intonationskurvan (F0) och segmentlängderna hos talare H i *tulla toimeen* (sv. *klara sig*). Analysen visar två brytningsdrag: förkortning av vokalen i den obetonade stavelsen (*toimeen*) och avsaknad av förlängning av konsonanten vid ordgränsen (/t/).

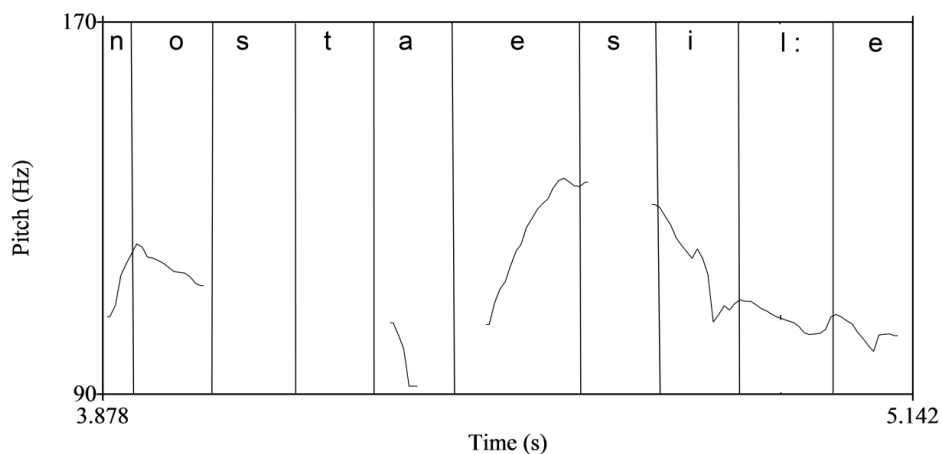

Bild 5. Intonationskurvan (F0) och segmentlängderna hos talare H i *nostaa esille* (sv. *lyfta fram*). Den obetonade långa vokalen i ordet *nostaa* förkortas.

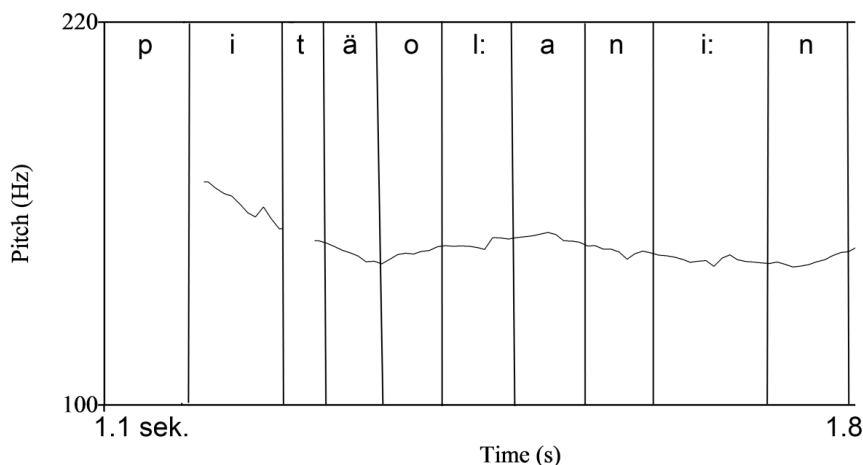

Bild 6. Intonationskurvan (F0) och segmentlängderna hos talare J i *pitää olla niin* (sv. *det måste vara så*). Den obetonade långa vokalen i ordet *pitää* förkortas.

4.3 Korta prosodiska fraser

Uttalet hos de finlandssvenska talare som klarade sig sämre i lyssnartestet kännetecknas ofta av korta prosodiska fraser: tätt med betonade stavelser resulterande i rytmisk hackighet och generellt sänkt taltempo. Finska och finlandssvenska har även i inföddas uttal relativt korta prosodiska fraser jämfört med t.ex. rikssvenska (Leinonen et al. 1990), men draget verkar vara ännu tydligare i vissa finlandssvenska talares finska. Korta prosodiska fraser kombineras vanligen med abrupta F0-förändringar (bild 7). Med korta fraser blir rytmen lidande: nästan varje ord lyfts fram; ord görs till en central prosodisk enhet och bildar inte sällan en egen takt (jfr bilderna 4 och 5 ovan). Avsaknad av vanlig fonetisk reduktion (jfr (över)korrekt artikulation) är ytterligare en egenskap som bidrar till det stela intrycket.

Hos fem av de åtta finlandssvenska talare som klarade sig sämst i lyssnartestet finns i talprovet åtminstone en sekvens på ca 10 sekunder där rytmisk hackighet förekommer. Detta innebär inte att talaren stammar eller säger fel utan det är fråga om en rytmisk egenskap. I bild 7 visas ett återkommande rytmiskt mönster hos talare J.

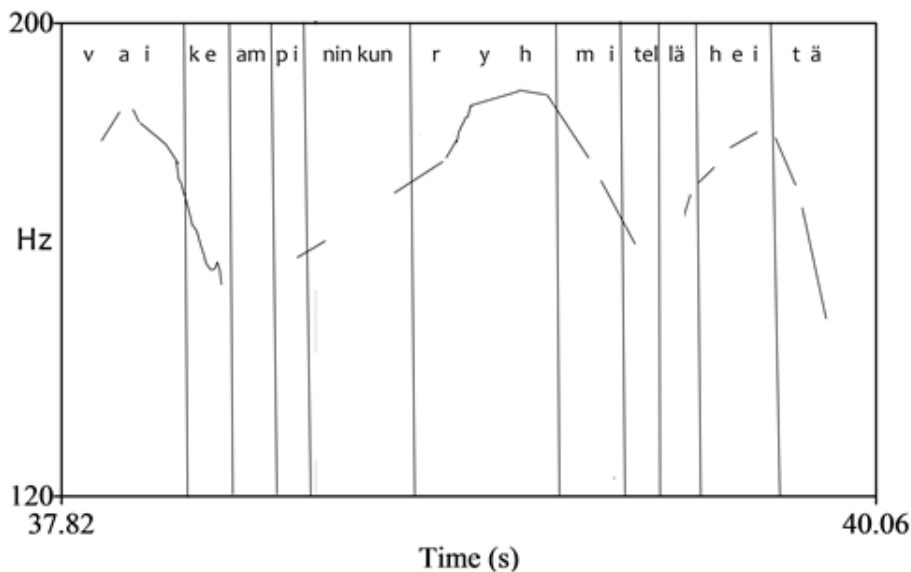

Bild 7. Intonationskurvan (F0) och stavelsegränserna i *vaikeampi niin kun ryhmitellä heitä* (sv. *det är så att säga svårare att gruppera dem*). Följande stavelser i sekvensen betonas och markeras med en F0-topp: vaikeampi, ryhmitellä, heitä.

4.4 Avvikande vokalkvaliteter

Hos två av de finlandssvenska talarna förekommer vokalkvaliteter som är avvikande från finskan och som av lyssnarna eventuellt kan upplevas som brytningsdrag: den manlige professorn och den manlige kulturarbetaren från Åbo har för spetsiga allofoner av /i/, /e/ och /y/. Hos resten av de finlandssvenska informanterna återfinns inga främmande inslag i vokalljuden. Att en klar majoritet av talarna inte bryter i sin vokalism är också att förvänta sig med tanke på de små skillnader i vokaluttalet som finns mellan finska och finlandssvenska (Kuronen 2000). Brutet vokaluttal kan ha en regional förklaring: båda talarna kommer från åboländsk landsbygd, och den svenska dialekt som de har som sitt första språk kan tänkas påverka uttalet i finskan.

Tydligast hörbara främmande kvaliteter påträffas hos talare I, den manlige professorn från Åbo. Denne talare hade också ett alltför spetsigt /s/ i ett antal förekomster, och det kan finnas en koppling mellan dragen: i båda fallen är det fråga om en artikulationsbasis som är främre än vad som är brukligt i finskan. När formantvärdena mättes i alla betonade vokalljud i talare I:s prov, visade resultaten att /i/, /y/ och /e/ hade många förekomster med mycket höga F2-värden. I sju betonade /i/-ljud hos talaren är de genomsnittliga värdena för F1 och F2 320 Hz respektive 2350 Hz. I två av ljuden uppstår friktion och i dem är F2 över 2400 Hz. För att kunna dra generella slutsatser ska antalet analyserade ljud vara större än här; i vokaluttalet finns rikligt med såväl intra- som interindividuell variation (Iivonen 1988:41,

Kuronen 2000:39). Ändå kan man hävda att så höga värden som talare I uppvisar i sina /i/-ljud är främmande för finskan. Tidigare studier visar att F2 i /i/ brukar ligga mellan 2100 och 2200 Hz i finskan (Kuronen 2000:166). Så trångt uttal att friktion uppstår förekommer inte eller är åtminstone ytterst sällsynt i finskan. I betonade /e/-ljud (8 analyserade ljud, de flesta korta allofoner) var talare I:s medelvärden för F1 och F2 440 Hz resp. 2200 Hz. F2-värdet är högt i förhållande till finskan som brukar ha F2-värden under 2000 Hz i detta ljud (Kuronen 2000:166). I vissa /e/-ljud är F2 kring 2300–2400 Hz. Även med hänsyn till den stora variation som vokalluttalet uppvisar kan man hävda att så här höga värden i /e/ bör vara ytterst ovanliga i finskt uttal. Också /y/-ljuden uppvisar hos talare I samma mönster som /i/ och /e/: högre F2-värden än vad som är normalt i finskan. I talprovet hade talare I fyra korta betonade /y/-ljud och medelvärdet i dem var för F1 350 Hz och för F2 2050 Hz. Den manlige kulturarbetaren har liknande drag som talare I: i /i/, /e/ och /y/ (4–7 analyserade foner per vokalljud) var F2-värdena högre än normalt i finskan, om än inte lika höga som hos talare I.

5. Sammanfattning och avslutande diskussion

Angående lyssnartestet kan resultaten sammanfattas i följande punkter:

- i) Infödda finskspråkiga lyssnare identifierar (praktiskt taget) undantagslöst infödda finskspråkiga talare som just infödda finnar,
- ii) finskspråkiga lyssnare har påtagliga problem med att klassificera vissa av de finlandssvenska talarna,
- iii) den finlandssvenska talargruppen är heterogen så att av studiens 15 talare klassificerades tre talare av en klar majoritet av lyssnarna som infödda finnar (ca 85 procent), de näst bästa fyra talarna också av en majoritet som infödda finskspråkiga (ca 70 procent) och de återstående åtta talarna av en majoritet av lyssnarna som icke-infödda finnar och
- iv) bland de åtta talare som klarade sig sämst i lyssnartestet fanns tre som fick inga eller få kategoriseringar som *infödd finskspråkig*.

Fördelningen mellan de olika undergrupperna bland finlandssvenska talare gäller naturligtvis endast denna informantgrupp. Dessutom skulle också dessa talare bedömas något annorlunda av samma lyssnare om antalet talare hade varit större eller mindre i testet, om talprovet hade varit längre eller kortare, om talprovet i stället för spontant tal hade bestått av upprepning av talsatser etc. Denna typ av faktorer påverkar resultaten i lyssnartest, och av den anledningen kan jag inte säga någonting säkert om hur vanliga de olika

talartyperna är bland finlandssvenskarna. Dessutom var urvalet av informanterna inte slumpmässigt utan gjordes av mig på fonetiska grunder – också det är en faktor som gör att resultaten bör tolkas försiktigt. Som kritisk anmärkning kan vidare lyftas fram att kategoriseringen *inföddlik–icke-inföddlik* är problematisk inte bara p.g.a. vad som bedöms av vem och hur (jfr Abrahamsson & Hyltenstam 2006:13), utan också p.g.a. att två- och flerspråkighet samt språklig diversitet ökar i det finländska samhället. Ökad mångfald gör att *inföddlighet* framöver kan väntas bli ett trubbigt begrepp i allt fler sammanhang också i Finland (jfr Lehtonen 2013). Talare med multi-etnolektiskt uttal kan ofta inte klassificeras enligt de kriterier som traditionellt använts vid kategoriseringen, vilket kan leda till den orimliga slutsatsen att dessa personer inte betraktas som infödda talare av något språk (Fraurud och Boyd 2011:82). Också Blommaert & Rampton (2011:5) konstaterar att ”notions like ‘native speaker’, ‘mother tongue’ and ‘ethnolinguistic group’ (...) should have no place in the sociolinguistic toolkit itself”. Ur den rent fonetiska synvinkeln kan *inföddlighet* trots allt betraktas som ett intressant och i vissa sammanhang nyttigt perspektiv; finlandssvenska talares uttal av finska anser jag vara en sådan kontext.

Med de ovanstående kritiska anmärkningarna i minnet bör undersökningens huvudfråga – bryter finlandssvenskar när de talar finska – kunna besvaras: ja. Många av talarna bryter lindrigt, men så pass mycket att infödda finnar inte betraktar dem som infödda finskspråkiga. Bland finlandssvenskar finns också sådana talare som av de allra flesta finnar uppfattas som infödda finskspråkiga. Talargruppen är heterogen. För att kunna förklara vad heterogeniteten beror på måste en annan studie göras. Tidigare studier har visat att en prepubertal startålder för L2-användning är den överlägset viktigaste faktorn för att en talare ska kunna uppnå inföddlighet i uttalet (Flege 1999, Hyltenstam & Abrahamsson 2003 och Abrahamsson & Hyltenstam 2006). Det är därför rimligt att anta att denna faktor förklarar talargruppens heterogenitet också i denna undersökning.

Den akustiska undersökningen av de finlandssvenska talarnas finska visade att de flesta av brytningsdragen verkar vara gemensamma för den undergrupp som bröt hörbart och att dragen tycks bilda en hierarki så att:

- i) hos flertalet talare som av majoriteten av lyssnarna inte uppfattades som infödda finnar förekommer felaktigheter i stavelselängder, i synnerhet förkortning av obetonade långa stavelser: *kuitenkaan* blir till *kuitenkan* (sv. *i alla fall*), *pitää olla* blir till *pitä olla* (sv. *måste vara*), *itsestään* blir till *itsestän* (sv. *av sig självt*),
- ii) hos flertalet av dem som klarade sig sämre i testet påträffas rytmisk hackighet (= korta prosodiska fraser),
- iii) ett par av talarna har alltför spetsiga /s/-ljud,

- iv) en talare har ett retroflext /l/ troligen p.g.a. negativ transfer från talarrens österbottniska svenska dialekt,
- v) ett par av talarna har för slutet uttal av /i/, /e/ och /y/ och
- vi) hos dem som klarade sig bäst i testet kan man inte belägga några fonetiska brytningsdrag.

Drag ii) är typiskt för L2-uttal oavsett mål- och källspråk. Dragen i), iii), iv) och v) förklaras sannolikt av negativ transfer från talarnas L1. Av brytningsdragen kan i) och ii) antas vara av stor betydelse för lyssnarkategoriseringen, medan dragen iii) – v) är indicerande och i kombination med andra drag kan de antas påverka upplevd inföddlighet. Att finlandssvenskarna inte tycks ha fler fonetiska brytningsdrag än vad som kunnat beläggas här är väntat med tanke på den stora fonetiska likhet som finns mellan finska och finlandssvenska i synnerhet vad gäller standarduttalen (Kuronen & Leinonen 2011:39–61, se även Höckerstedt 2010:58–60).

Denna undersökning är en kartläggning av ett tidigare relativt utforskat område. Många av de akustiska resultaten är därför tentativa och bör studeras noggrannare; t.ex. stavseländgerna är värda en egen studie, och det är mycket möjligt – t.o.m. sannolikt – att där finns fler avvikelser i finlandssvenskars L2-finska än vad som framkommit här. De fonetiska dragens betydelse för upplevd brytning borde också undersökas i en separat studie. Framöver kunde man vidare jämföra finlandssvenska talares finska och svenska uttal samt intervjua finlandssvenska talare för att kunna svara på frågan hur de själva upplever sitt uttal: är målet för alla talare inföddlik finska eller kan en viss brytning hos en del talare uppfattas som gruppmarkör som de av olika skäl inte är motiverade att bli av med? Den omgivande språkmiljön kan ha betydelse för den sistnämnda frågan, såsom den finlandssvenska språkgruppens etnolingvistiska vitalitet (jfr Henning-Lindblom 2012:21–24). En ny undersökning skulle vidare behövas om huruvida finskspråkiga lyssnare identifierar en viss brytning som just finlandssvensk brytning till skillnad från andra brytningar. I Sverige har man gjort lyssnartest med olika talargrupper (t.ex. Cunningham-Andersson & Engstrand 1988, Bijvoet 1996 och Boyd 2004), men för finskans del saknas dylika undersökningar.

Litteratur

- Abrahamsson, Niclas och Hyltenstam, Kenneth. 2006. Inlärningsålder och uppfattad inföddhet i andraspråket. *Nordand – Nordisk tidsskrift för andrespråksforskning*, 1(1). S. 9–35.
- Abrahamsson, Niclas och Hyltenstam, Kenneth. 2009. Age of Onset and Nativelikehood in a Second Language: Listener Perception Versus Linguistic Scrutiny. *Language Learning*, 59/2. S. 249–306.
- Aho, Eija. 2010. Spontaanin puheen prosodinens jaksottelu. *PIC Monographs* 6, red. av Jan-Ola Östman. *Nykykielten laitos, Helsingin yliopisto*.
- Aho, Eija och Toivola, Minnaleena. 2008. Venäläisten maahanmuuttajien suomen prosodiasta. *Virittäjä* 1/2008. S. 3–23.
- Archibald, John. 1997. The Acquisition of Second Language Phrasal Stress: A Pilot Study. I: Hannahs, S. J. och Young-Scholten, M. (red.), *Focus on Phonological Acquisition*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins. S. 263–289.
- Bijvoet, Ellen. 1996. Attityder till några varieteter av talad svenska. I: Thelander, Mats m.fl. (red.), *Samspel och variation – Språkliga studier tillägnade Bengt Nordberg på 60-årsdagen*. Uppsala: Uppsala universitet. S. 55–66.
- Blommaert, Jan och Rampton, Ben. 2011. Language and Superdiversity. *Diversities*. 2011, vol. 13, no. 2, UNESCO. S. 1–21.
www.unesco.org/shs/diversities/vol13/issue2/art1 (tillgänglig 25.9.2013)
- Bodén, Petra. 2012. Melodi, talrytm och språkljud i svenska multietnolekter. *Folkmålsstudier* 50. S. 63–86.
- Boersma, Paul & Weenink, David. 2012. Praat: doing phonetics by computer (Version 5.1.05) [Computer program]. Nedladdad i januari 2012 från <http://www.praat.org>. Amsterdam: University of Amsterdam.
- Boyd, Sally. 2004. Utländska lärare i Sverige – attityder till brytning. I: Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.), *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur. S. 419–436.
- Bruce, Gösta. 1998. Allmän och svensk prosodi. I: *Praktisk lingvistik* 16. Institutionen för lingvistik. Lunds universitet.
- Bruce, Gösta. 2010. *Vår fonetiska geografi. Om svenskans accenter, uttal och melodi*. Lund: Studentlitteratur.
- Cunningham-Andersson, Una och Engstrand, Olle. 1988. Which foreign Accents can Swedes identify? I: *Working Papers* 34/1988. Papers from the Second Swedish Phonetics Conference held at Lund, May 5-6 1988. Lund University: Department of Linguistics. S. 28–33.
- Flege, James. 1999. Age of learning and second language speech. I: Birdsong, David (red.), *Second Language Acquisition and the Critical Period Hypothesis*. Mahwah, N.J.: Lawrence Erlbaum. S. 65–99.
- Fraurud, Kari och Boyd, Sally. 2011. The *native–non-native speaker* distinction and the diversity of linguistic profiles of young people in multilingual urban contexts in Sweden. I: Källström, Roger och Lindberg, Inger (red.), *Young Urban Swedish. Variation and change in multilingual settings*. Göteborgsstudier i nordisk språkvetenskap 14. Gothenburg: University of Gothenburg. S. 67–88.
- Henning-Lindblom, Anna. 2012. Vem är jag, vem är vi, vem är vem i vårt land? Kontextens betydelse för gruppidentifikation och stereotyper bland svensk- och finsk-

- språkiga i Finland och Sverige. SSKH Skrifter 34. Helsingfors: Forskningsinstitutet, Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet.
- Henricson, Sofie. 2013. Svenska i finsk miljö: Interaktion, grammatik och flerspråkighet i samtal på svenska språköar i Finland. Helsingfors universitet: Finska, finskugriska och nordiska institutionen; Nordiska språk.
- Hurme, Pertti och Sonninen, Aatto. 1985. Development of Durational Patterns in Finnish CVCV and CVVCV Words. I: Hurme, Pertti (red.), Papers in Speech Research 6. Jyväskylä Universitet. S. 1–14.
- Hyltenstam, Kenneth och Abrahamsson, Niclas. 2003. Age of onset and ultimate attainment in near-native speakers of Swedish. I: Fraurud, Kari och Hyltenstam, Kenneth (red.), Multilingualism in Global and Local Perspectives. Selected Papers from the 8th Nordic Conference on Bilingualism, November 1–3, 2001, Stockholm, Rinkeby. Stockholm: Centre for Research on Bilingualism, Stockholm University, and Rinkeby Institute of Multilingual Research. S. 319–340.
- Höckerstedt, Leif. 2010. Svenskan på plats! Helsingforssvenskan visar vägen – födelse, liv och död. Helsingfors: Söderströms.
- Iivonen, Antti. 1988. Vokaaliposition määräytyminen formanttikartassa. Summary: Factors controlling vowel positioning on the F1/F2 plot. I: Fonetikan päivät, Espoo 1988: Teknillinen korkeakoulu, Akustiikka ja äänenkäsittely, julkaisu nro 31. S. 39–66.
- Kjellin, Olle. 2002. Uttalet, språket och hjärnan. Teori och metodik för språkundervisningen. Uppsala: Hallgren & Fallgren.
- Kuronen, Mikko. 2000. Vokaluttalets akustik i sverigesvenska, finlandssvenska och finska. *Studia Philologica Jyväskyläensia* 49. Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Kuronen, Mikko och Leinonen, Kari. 2000. Problem med markering av prosodi i lexikalt uttal i finlandssvenskan. I: Keski-Raasakka, Kyllikki och Söderholm, Pirjo (red.), *Svenskan i Finland* 5. Joensuu: Joensuun yliopistopaino. S. 103–125.
- Kuronen, Mikko och Leinonen, Kari. 2010. Svenskt uttal för finskspråkiga. Teori och övningar i finlandssvenskt och rikssvenskt uttal. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Kuronen, Mikko och Leinonen, Kari. 2011. Historiska och nya perspektiv på svenskan i Finland. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Laurent, Lina. 2013. Svenska språköar och finska utskär. *Magma-studie* 3, 2013. Tanke-smedjan Magma. http://www.magma.fi/images/stories/reports/ms1303_sprakoar.pdf (Tillgänglig 26.9.2013).
- Lehiste, Ilse. 1965. The Function of Quantity in Finnish and Estonian. I: *Language* 41:3. S. 447–456.
- Lehtonen, Heini. 2013. Kieleilyä monietnisessä yläkoulussa. Kieli, koulutus ja yhteiskunta – syyskuu 2013. Kieliverkoston verkkolehti. <http://www.kieliverkosto.fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2013> (Tillgänglig 2.10.2013).
- Lehtonen, Jaakko. 1970. Aspects of quantity in standard Finnish. *Studia philologica Jyväskyläensia* VI. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Leinonen, Kari. 2004. Finlandssvenskt sje-, tje- och s-ljud i kontrastiv belysning. *Jyväskylä Studies in Humanities* 17, red. av Matti Rahkonen. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House.
- Leinonen, Kari, Vihanta, Veijo och Pitkänen, Antti. 1990. Om rytmen i finlandssvenska och sverigesvenska. Ett bidrag till forskningen om finlandssvenskt uttal. I: Nikula, Kristina och Pitkänen, Antti (red.), *Svenskan i Finland*. SiF rapport 1. Seminariet i

- Tammerfors 12–13 okt. 1989. Skrifter utgivna av institutionen för filologi II vid Tammerfors universitet, Nordisk filologi 14. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy. S. 49–100.
- Lindblad, Per. 1980. Svenskans sje- och tje-ljud i ett allmänfonetiskt perspektiv. Travaux de l'Institut de linguistique de Lund XVA. Lund: Gleerup.
- Livijn, Peder. 2002. Distribution of dental and retroflex l-sounds across some Swedish dialects. *Fonetik 2002*. TMH-QPSR Vol. 44. S. 25–28.
- Lundqvist, Anna-Lena och Paulsson, Anna. 2007. Produktion och perception av ord-accenter hos femåriga östgötska barn med typisk språkutveckling. <http://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:24041/FULLTEXT01> (Tillgänglig 15.12.2013).
- Lönnroth, Harry. 2009. Det femte landskapet? Svenska språköar i Finland som objekt för språkvetenskaplig forskning. I: En färd i språket. Festskrift till Marketta Sundman på 60-årsdagen den 12 mars 2009, Åbo universitet, Nordisk filologi 11.3.2009. <http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/43995/festskrift-sundman.pdf?sequence=1> (Tillgänglig 28.9.2013). S. 98–113.
- Munro, Murray och Mann, Virginia. 2005. Age of immersion as a predictor of foreign accent. *Applied Psycholinguistics*, 26. S. 311–341.
- Oyama, S. 1976. A sensitive period for the acquisition of a non-native phonological system. *Journal of Psycholinguistic Research*, 5. S. 261–284.
- Rasier, Laurent och Hiligsmann, Philippe. 2007. Prosodic transfer from L1 to L2. Theoretical and methodological issues. I: *Nouveaux cahiers de linguistique française* 28. Genève: Université de Genève. S. 41–66.
- Suomi, Kari. 1996. Fonologian perusteita. Oulun yliopiston Suomen ja saamen kielen ja logopedian laitoksen julkaisuja 4. Oulu: Oulun yliopisto.
- Suomi, Kari. 2006. Suomen segmenttikестоjen määräytymisestä. *Virittäjä* 4/2006. Kotikielen Seuran julkaisuja. S. 483–503.
- Suomi, Kari och Ylitalo, Riikka. 2004. On durational correlates of word stress in Finnish. *Journal of Phonetics* 32. S. 35–63.
- Suomi, Kari, Toivanen, Juhani och Ylitalo, Riikka. 2008. Finnish Sound Structure. Phonetics, phonology, phonotactics and prosody. *Studia Humaniora Ouluensia* 9. Oulu: University of Oulu. <http://herkules oulu.fi/isbn9789514289842/isbn9789514289842.pdf> (Tillgänglig 15.12.2013).
- Tandefelt, Marika. 1990. Låna mig ditt öra. I: Från Pohjolas pörten till kognitiv kontakt. Vänskrift till Erling Wande den 9 maj 1990. *Stockholm Studies in Finnish Language and Literature* 6. Stockholm: Stockholms universitet. S. 230–244.
- Tandefelt, Marika. 2001. Finländsk tvåspråkighet. *Forskningsrapporter från Svenska handelshögskolan* 53. Helsingfors: Svenska handelshögskolan.
- Toivola, Minnaleena. 2011. Vieraan aksentin arvioiminen ja mittaaminen Suomessa. Helsinki: Unigrafia.
- Trofimovich, Pavel och Baker, Wendy. 2006. Learning Second Language Suprasegmentals: Effect of L2 Experience on Prosody and Fluency Characteristics of L2 Speech. *Speech Studies in Second Language Acquisition* 28, 1. Cambridge: Cambridge University Press. S. 1–30.
- Trofimovich, Pavel och Baker, Wendy. 2007. Learning prosody and fluency characteristics of L2 speech: The effect of experience on child learners' acquisition of five suprasegmentals. *Applied Psycholinguistics*, 28. Cambridge: Cambridge University Press. S. 251–276.

- Ullakonoja, Riikka, Kuronen, Mikko, Hurme, Pertti och Dufva, Hannele. 2014. Segment Duration in Finnish as Imitated by Russians. Under utgivning.
- Vihanta, Veijo. 1987. Suomen äännekestot ranskalaisen suomenoppijan kannalta. I: Hurme, Pertti och Dufva, Hannele (red.), Papers from the 14th Meeting of Finnish Phoneticians. Papers in Speech Research 7. Jyväskylä. S. 101–122.
- Wiik, Kalevi. 1965. Finnish and English vowels: A comparison with special reference to the learning problems met by native speakers of Finnish learning English. Turun yliopiston julkaisuja, sarja B, osa 94. Turku: Turun yliopisto.
- Wiik, Kalevi. 1985. Suomen murteiden vokaalien kestoista. I: Aaltonen, Olli och Hulkko, Timo (red.), Fonetikan päivät – Turku 1985. XIII Fonetikan päivillä Turun yliopistossa 30–31.8.1985 pidetyt esitelmät. Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitoksen julkaisuja 26. Turku: Turun yliopisto. S. 253–317.
- Wiik, Kalevi och Lehiste, Ilse. 1968. Vowel quantity in Finnish disyllabic words. I: Ravila, Paavo (red.), Congressus Secundus Internationalis Fenno-Ugristarum. Helsingiae habitus 23–28 VIII 1965. Pars I. Acta Linguistica. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura. S. 569–574.
- Ylitalo, Riikka. 2004. Toisen tavun vokaalin puolipidennyksestä Oulunseutulaisten puheessa. Virittäjä 3/2004. S. 414–422.
- Ylitalo, Riikka. 2009. The Realisation of Prominence in Three Varieties of Standard Spoken Finnish. Acta Universitatis Ouluensis B88. Finnish Language – Phonetics. University of Oulu.